

FidliCanti filmovali Uličku

Fotografie z archívu

Zelená aleja

V čísle nájdete:

Príhovor starostky.....	1,2
Odpady...Čo s nimi?.....	2
Obnovenie tradícií.....	2
Povodeň to nie je len veľká voda.....	2,4
FidliCanti filmovali Uličku.....	3
Hlavný oltár nášho kostola.....	3
Náučné tabule v ZŠ.....	4
Vodozádržné opatrenia.....	5
Zasa sme v škole.....	5
Zelená aleja.....	6
Socha sv. Floriána.....	6
Betonári neregistrovaní hráči.....	7
Povinná deratizácia.....	7
Bez práce je život jednotvárný.....	8
Archívne fotografie.....	8

VÁŽENÍ SPOLUOBČANIA

Všetci spoločne prežívame veľmi ťažké a závažné obdobie v našich životoch. Ocitiť sme sa v situácii, ktorú sme si nevedeli predstaviť. Každým dňom sa mení a je, žiaľ, stále naliehavejšia. Aktuálne informácie nás všetkých zaväzujú zmeniť svoje doterajšie návyky, obmedziť vzájomné stretávanie sa. So stúpajúcim počtom nakazených ľudí sa stupňujú i opatrenia a nariadenia jednotlivých štátov. Verím, že túto neľahkú situáciu spoločne zvládneme, pretože vidím, že naša obec je súdržná, vieme sa zomknúť a ťahať za jeden koniec.

Ani sme sa nenazdali a predĺžené prázdniny sa skončili. Niektorí smútia za letom, iní sa už tešili na známe tváre svojich spolužiakov, kamarátov, učiteľov. No s každým začiatkom prichádzajú aj zmeny a nové veci. Žiaci sa oboznamujú s novými pravidlami z dôvodu pandémie COVID-19, a to nosením rúšok v triedach, prvéčikovia s novou paňou učiteľkou a s novými učiteľkami na druhom stupni. Želám našim deťom úspešný štart do nového školského roka a paniam učiteľkám príjemné pracovné prostredie, ktoré v našom učiteľskom zbore určite nájdú, ako aj chápaných a trpezlivých rodičov, lebo azda najdôležitejšia práca je práve tá, v ktorej sa venujeme našim deťom. Pre ne pracujeme, budujeme, tvoríme...

Názvy ulíc v obci sa pripravujú

Naša obec sa rozrastá a pribúda v nej množstvo nových ulíc. Doteraz sa používali na označenie stavieb iba súpisné čísla, ktoré sa vydávajú postupne, ako sa jednotlivé stavby prihlasujú a kolaudujú, ale sú pomerne mátauce pri orientácii a hľadaní konkrétneho domu či roznášaní pošty.

Z tohto dôvodu obecné zastupiteľstvo zriadilo na svojom zasadnutí dňa 21.09.2020 uznesením č.84/5.OZ/2020 názvoslovnú komisiu, ktorá bude posudzovať a pripravovať návrhy o určení názvu ulíc a iných verejných priestranstiev v obci Horné Orešany formou všeobecne záväzného nariadenia. Na prvý pohľad sa môže zdať, že ide o jednoduchú záležitosť – rozložíme mapu, vyznačíme už používané názvy a k ostatným priradíme nové názvy. Nuž, nie je to celkom tak, pretože súčasne s pomenovaním ulíc a ich označením musíme pristúpiť aj k overeniu súpisných čísel, pridaniu orientačných čísel jednotlivým stavbám, zavedeniu príslušnej evidencie orientačných čísel na obecnom úrade a jej zosúladieniu s evidenciou súpisných čísel. Orientačným číslom sa označí každý vlastný vchod a bude slúžiť na lepšiu orientáciu na príslušnej ulici.

V prvej etape Názvoslovná komisia pripraví návrhy pomenovanie jednotlivých ulíc a priestranstiev, pričom zohľadní ich zaužívané neoficiálne názvy. V zmysle príslušnej vyhlášky MV SR nie je možné pomenovať ulice po žijúcich osobách a takisto sa nemôžu používať duplicitné, urážlivé alebo jazykovo nesprávne názvy.

● Pokračovanie na strane 2

Separovaný zber plastov, tetrapakov, VKM

- Štvrtok, 29. október 2020
- Štvrtok, 26. november 2020
- Štvrtok, 24. december 2020

Vrecia je potrebné zviazať a vyložiť pred domy do 6.00 hod. v deň ich vývozu.

Kalendár podujatí

- 28.10. Lampiónový sprievod / KKaŠ
- 13.12. Vianočný punč s koláčmi od FidliCantov/ Lomoz o.z., FidliCanti
- 26.12. Svätoštefanská ľudová sv. omša, FidliCanti
- 30.12. Výstup na Slepý vrch / KKaŠ

Organizovanie jednotlivých podujatí bude závisieť od aktuálnej situácie pandémie COVID 19.

• Pokračovanie zo strany 1

Investičné akcie

Obec dokončuje projekt Revitalizácia zón č. 6 a 7 pri kultúrnom dome, vrámci ktorého poslanci na zasadnutí obecného zastupiteľstva odsúhlasili vybudovanie ďalšieho predajného stánku, troch smetných košov a dve lavičky na oporný múr pri KD. Projekt bude aj s výsadbou dokončený v mesiaci október – november, ak nám počasie dovolí.

Pripravujeme:

- projekt na výstavbu chodníka na Rajčianke
- projekt na výstavbu kanalizácie v lokalite IBV-NIVA I
- projekt na výstavbu vodovodu a kanalizácie v lokalite IBV-NIVA II

Jarmila Petrovičová, starostka obce

ODPADY... ČO S NIMI?

Žijeme konzumným spôsobom života, to si musíme priznať. Neustále sa naháňame, pretože toho chceme stihnúť čo najviac. Preto uprednostňujeme používanie vecí spôsobom, ktorý nám ušetrí náš drahocenný čas. „Klasika“ vo všetkých oblastiach života už vyšla z módy a prikláňame sa k aktuálnym trendom. Mamy už neštopkujú deťom pančuchy a neprešívajú oblečenie, pretože sa to nevypláca a vieme si často za lacný peniaz rýchlo kúpiť nové. Opravy mixérov a iných domácich spotrebičov sa takisto väčšinou nerobia, pretože kúpa nového je často lacnejšia ako nákup jednej súčiastky do starého. Pri uvedených úvahách sa vôbec nečudujem, že množstvo odpadov nám narastá. V našej obci máme oficiálnu mieru **vytriedenia komunálnych odpadov** v roku 2019 iba 30,56% (resp. miera skládkovania 69,44%) a to je alarmujúce číslo. Na základe tejto miery, zákon znevýhodňuje obce nedostatočne triediace odpad. V našom prípade sme v roku 2019 platili poplatok 8 €, v tomto roku 13 € za skládkovanie každej tony zmesového odpadu. Budúci rok to bude 22 €, ak nezmeníme svoje návyky. Podstata vládneho opatrenia je zvýšenými poplatkami za skládkovanie doslova donútiť obce, resp. občanov, separovať vyprodukovaný odpad. Toto vládne nariadenie platí od prvého januára 2019. Predpoklad je, že ak s tým nič neurobíme, poplatky budú každým rokom vyššie a vyššie. Z tohto dôvodu obec je nútená prijať nové VZN o poplatkoch a zmeniť systém zberu komunálneho odpadu. Máme za to, že to bude prvý krok, ktorý veľmi pomôže k tomu, aby ľudia začali viac separovať. Tým sa nám zníži množstvo zmesového komunálneho odpadu, čo sa odzrkadlí na faktúrach od zberovej spoločnosti v roku 2021. Za vývoz triedených zložiek obec neplatí žiadne poplatky. Zároveň nás zberová spoločnosť upozornila, aby sme dbali na neprepĺňanie smetných nádob a aby všetky nádoby na komunálny odpad boli umiestnené na viditeľnom mieste. V roku 2021 obec plánuje zber iba takých smetných nádob, ktoré budú označené známkami – nálepkami pridelenými podľa počtu osôb v domácnosti (VZN 2/2016).

Obnovenie tradícií v Horných Orešanoch

Prípravný výbor ochotníckeho divadelného súboru Horné Orešany oznamuje záujemcom vytvorenie amatérskeho ochotníckeho divadelného súboru podľa doložených tradícií minulých rokov.

Záujemcovia o aktívnu činnosť môžu kontaktovať Ing. Silvestra Žáka na telefónnom čísle 0910 358 222 .

POVODEŇ TO NIE JE LEN VEĽKÁ VODA

Rozhovor s našou rodáčkou a autorkou úspešnej knihy Blaženou Horváthovou.

V súčasnej dobe sa veľmi často a intenzívne hovorí o veľkých povodniach, ale aj o rýchlych lokálnych záplavách, nielen vo všeobecnosti na Slovensku, ale aj priamo u nás v obci, keďže sa nás táto problematika priamo dotýka. Mnohí možno ani netušili, že práve rodáčka z našej obce vydala doteraz jedinú monografiu zaoberajúcu sa povodňami na Slovensku: Povodeň to nie je len veľká voda.

RNDr. Blažena Horváthová, CSc. sa narodila 20.6.1939 v Horných Orešanoch, venovala sa vodnému hospodárstvu na stavebnej fakulte SVŠT, teplote vody tokov, pôsobila na Ministerstve životného prostredia SR, venovala sa tiež extrémnym povrchovým odtokom a povodňami. Za knihu Povodeň to nie je len veľká voda jej Literárny fond v r. 2004 udelil cenu prémie v kategórii prírodných a technických vied za rok 2003. Minister životného prostredia SR jej udelil v r. 2008 Cenu ministra za mimoriadne výsledky a dlhoročný prínos v starostlivosti o životné prostredie. Vo výskume historických povodní pokračovala a v rukopise má ďalšiu knihu: Noemov rok 1813, 500 ročné povodne na slovenských tokoch. Je členkou Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV. V súčasnosti žije v Bratislave.

1. Ste rodáčka z Horných Orešian a aj keď tu už dlhšie nežijete, čo vás prvé napadne, keď si spomeniete na Orešany?

Pri spomienke na Horné Orešany mám pred sebou tento obraz. V dolnej časti sú domy, nad nimi sa rozprestierajú vinice a nad nimi trónia orešanské vršky. Pre mňa v detskom veku však bola pokladom moja mama. Bola to veľmi empatická, pracovitá, skromná, svedomitá a veriaca žena. Mala veľmi dobrý vzťah k svojej sestre Márii, ktorá po celý život znášala dôsledky prekonanej španielskej chrípky.

Po 2. sv. vojne podomoví predajcovia a remeselníci chodili aj cez našu dedinu. Pravidelne prechádzali cez nás aj otec s dcérou z Mojtína s balmi látok na chrbte. Raz navečer sa u nás zastavili a požiadali o prenocovanie. Miesta nazvyš sme nemali. Pobrali sa ďalej. Mama sa po chvíli vydala za nimi, keď už boli na konci dediny, aby sa vrátili, že u nás môžu prenocovať. Odvtedy si trasu volili tak, aby využili maminu pohostinnosť.

Moja matka pracovala, a to doslovne, až do konca života v družstevných vinohradoch. Mala rada deti, žiaľ najmladšie vnúčatá už za svojho života nespoznala.

2. Zazili ste povodeň alebo záplavy aj počas pobytu v Orešanoch? Motivoval vás náš región k vášmu povolaniu?

Žili sme s Parnou v mieri. V horúcich dňoch sme sa v nej ochladzovali. Vtedy sa ešte husi vodili do potoka a navečer si ľudia išli opäť po ne. Dnes si radšej každý to svoje drží za zatvorenými vrátami.

Prihlásila som sa na Geologicko-geografickú fakultu Univerzity Komenského. Na prijímačkách na geológiu nás bolo okrem chlapcov vyše 20 dievčat a oni chceli len dve. Zdalo sa, že tá voľba bola už predtým rozhodnutá. Bola potreba kvalifikovaných pracovníkov, a tak nás desiatich zaradili na štúdium zemepis – matematiku, bolo treba kvalifikovaných učiteľov.

Necítila som, že by bolo pre mňa učiteľovanie to práve orechové. Vo štvrtom ročníku mi vedecká rada prírodovedeckej fakulty dovolila ako jedinej štúdium hydrologie a klimatológie. Musela som urobiť diferenčné skúšky od 1. ročníka. Totiž v 4. ročníku zanikla geologicko-geografická

• Pokračovanie na strane 4

FIDLICANTI FILMOVALI ULIČKU

V horúci letný deň, 26. augusta, sme v smolenickom kine Zora s radosťou odpremiérovali krátky študentský film Ulička. Nakrútil ho mladý talentovaný filmár Pierre Fabo a jeho tím, s ktorým spolupracovalo OZ FIDLICANTI nielen produkčne, ale najmä herecky a hudobne. Filmovanie bolo pre nás všetkých nesmierne zaujímavou a úplne novou skúsenosťou, rovnako ako tvorba filmovej hudby a práca na soundracku k filmu. Titulnú pieseň pod názvom Dážď sme uverejnili už na jar, no dokončenie filmu i samotnú premiéru ovplyvnila nepriaznivá situácia v spoločnosti. Napriek tomu, že sme si museli na premiéru poriadne počkať, myslím, že prvé premietanie prebehlo v príjemnej, pokojnej atmosfére, ku ktorej významnou mierou prispeli FidliCanti svojimi piesňami z nového albumu Až mi hora vráti.

Film Ulička zachytáva krátky časový úsek, niekoľko júnových dní roka 1942, čas deportácii neželaných osôb do koncentračných táborov. Zobrazuje vzťah židovského dievčaťa a jej nežidovského milého a reakciu okolia na ich zakázanú lásku. Tvorcovia sa snažili ukázať, akú silu má zlo, keď sa vymkne spod kontroly a premení svet na kruté, neľudské miesto.

Ako som už spomínala, členovia OZ FIDLICANTI a hudba FidliCanti stvárňali vo filme titulné i vedľajšie postavy, podieľali sa na vzniku filmu interpretačne i produkčne. Rada by som preto poďakovala všetkým, ktorí nám počas filmovania pomáhali vo svojom voľnom čase a bez nároku na akúkoľvek odmenu. Osobne mám veľkú radosť, že sa nám spoločne podarilo nakrútiť film prakticky s nulovým rozpočtom, čím sme sami sebe i iným dokázali, že peniaze naozaj nie sú tým jediným faktorom, ktorý hýbe naším svetom.

Ulička momentálne čaká na premietanie v klubových kinách, bude sa tiež uchádzať o účasť na študentských filmových festivaloch. Následne ju tvorcovia zverejnia na YouTube. Dobrodružstvo filmovania nám všetkým otvorilo nové obzory, ktoré, dúfam, potešia i všetkých našich priaznivcov.

Mgr. Andrea Gregušová v mene FidliCantov

HLAVNÝ OLTÁR NÁŠHO KOSTOLA

V Horných Orešanoch máme vzácnu a výnimočnú historickú pamiatku, o ktorej možno všetci nevieme. Čo je horšie, jej stav je v istých častiach v zlom, až havarijnom stave. Reč je o hlavnom oltári farského kostola Mena Panny Márie.

Vznikol už v druhej polovici 18. storočia. Podľa kanonickej vizitácie z roku 1782 mal tri oltáre. Hlavný oltár bol vtedy zasvätený sv. Mikulášovi. Až počas rozsiahlej prestavby kostola v prvej polovici 19. storočia sa v roku 1844 zmenilo patrocínium kostola na nové, Mena Panny Márie. Vtedy bol zamenený barokový obraz sv. Mikuláša za obraz Nanebovzatia Panny Márie. Vzácnou na našom oltári je, že sa jedná o ambitový oltár s prelínajúcimi sa výraznými prvkami baroka a klasicizmu. Ambit je chodba obkolesujúca hlavný oltár. Takáto chodba sa najčastejšie nachádza vo veľkých pútnických stredovekých kostoloch. Je vybudovaná tak, aby pútnici mohli voľne cirkulovať okolo oltára. Prvky oltára v tejto kombinácii sú na Slovensku ojedinelé. Oltár bol pôvodne zasvätený sv. Mikulášovi a kostol tak mohol byť pútnickým miestom so zasvätením tomuto biskupovi.

Výnimočná na oltári je imitácia nádherného mramorovania so zlatými žilami v modro-ružových odtieňoch, používaného na najkvalitnejších barokových pamiatkach 18. storočia. Na oltári sa pod premalbami nachádzajú tiež vysokokvalitné barokové leštené zlátenie a striebrenie. Rovnako je kvalitné sochárske spracovanie figúr svätcov v životnej veľkosti, zanikajúce pod hrubými vrstvami premalieb.

Potreba reštaurátorského zásahu

Drevená architektúra – sochy – sú vo veľmi zlom technickom stave. Drevo je v značnej miere oslabené červotočom. Niektoré časti sú v havarijnom stave a boria sa. Nátery sú do značnej miery uvoľnené a opadávajú. Celý oltár je viackrát premalovaný syntetickými a olejovými premalbami nevhodnej farebnosti k dobe vzniku. Originálne zlátenie a striebrenie je viacnásobne upravované a premalované zoxidovanými nátermi. Pod premalbami sa nachádza prvá originálna farebná úprava – viacfarebná variácia červenoružového a modrého kvalitného mramorovania v kombinácii so zlátenými žilkami a prvkami. Je to typ mramorovania používaný na najkvalitnejších barokových pamiatkach 18. storočia.

Aktuálne prebieha zbierka na rekonštrukciu tohto vzácného diela.

Viac informácií:

www.horneoresany.sk/farnosť alebo u správcu farnosti.

Orešanské kostoly - Najstarší hornorešanský kostol bol Kostol sv. Mikuláša z roku 1390. O necelých dvesto rokov bol podľa vizitácie v roku 1561 vo veľmi zlom stave a v roku 1634 pravdepodobne renovovaný. Podľa ďalšej vizitácie z roku

1756 bol kostol už vo veľmi zlom stave, a v roku 1761 dezolátnom. Gróf Juraj Erdödy dal preto 27. júla 1758 postaviť nový, terajší farský kostol. V stavbe pokračoval po jeho smrti syn Krištof. Postavený bol v roku 1782, prestavaný v roku 1844, kedy sa zmenilo aj patrocínium kostola na nové, Meno Panny Márie a veža bola dostavaná v roku 1859. Následne bol v roku 1861 vysvätený kardinálom Jánom Scitovským, ostrihomským arcibiskupom.

Podľa popisu pamiatky od reštaurátora Mgr. art. Petra Gregvoreka spracoval Ing. Marek Boháček

POVODEŇ TO NIE JE LEN VEĽKÁ VODA

● Pokračovanie zo strany 2

fakulta zlúčením s prírodovedeckou fakultou. Univerzitu Komenského som ukončila v riadnom termíne a s vyznamenaním. Prírodovedeckú fakultu som ukončila v r. 1961.

Do zamestnania som nastúpila do hydrometeorologického ústavu. V r. 1962 som zahájila štúdium externej vedeckej ašpirantúry na stavebnej fakulte v odbore hydrológia a vodné hospodárstvo. Školiteľom mi bol akademik Oto Dub. Téma mojej kandidátskej dizertačnej práce bola Teplota vody slovenských tokov. Vedeckú ašpirantúru som úspešne ukončila v r. 1969. V závere svojej pracovnej činnosti som pracovala na Ministerstve životného prostredia SR v odbore ochrany vôd.

3. Orešanská priehrada je obľúbeným miestom nie len na rybolov, ale aj na chvíľu oddychu. Robili ste výskum aj tu?

V období prípravy a výstavby VN Horné Orešany som sa venovala vodohospodárskym bilanciam a mnou novo definovanému minimálnemu prietoku.

4. Vydali ste knihu Povodeň to nie je len veľká voda, prečo práve monografia o povodniach?

V r. 1997 bola veľká povodeň na Morave, v SR boli zvýšené aj prietoky na Váhu. Vodohospodári v oboch štátoch potom zorganizovali konferencie na tému povodne. Prečítala som si zborník z konferencie a zistila som, že skúmaniu historických povodní sa nikto nevenoval. U súčasných povodní sa často vyslovujú hodnotenia 500-, 800- popri prípade 1000-ročná. Takéto hodnotenia sa nemajú o čo oprieť. Jednoducho, problematika historických povodní bola z môjho hľadiska pole neorané.

Urobila som si prieskum, čo by som mohla skúmať z hľadiska dostupnosti literatúry v jazykoch, ktoré zvládam. Samozrejme, že som sa orientovala na veľké rieky. Ide o ich význam a predpokladaný čo najväčší okruh čitateľov, záujemcov z radov odborníkov. Kniha sa predsa vydáva, aby sa predávala. Prečítala som si aj inventáre niektorých archívov. Nakoľko som si celý výskum hradila z vlastných prostriedkov, tzn. z dôchodku, dávalo mi to určitý rámeč.

Cestovala som po archívoch, aby som tam študovala záznamy o povodniach. Tie boli väčšinou v latinčine. Keď som po príchode do archívu povedala predmet môjho štúdia, stretla som sa s reakciou, že o povodne sa tu doteraz NIHTO nezaujímal. Nazhromaždila som si toľko podkladov, že by to stačilo na ďalšie 2-3 knihy.

5. Na ktoré rieky a ktoré povodne ste sa zamerali?

V knihe som sa snažila uviesť najstaršie povodne na slovenských tokoch, o ktorých sa zachovali písomné správy. V tomto smere som využila aj nepriame dôkazy o povodniach, keď došlo v dôsledku povodne k zániku sídla, obce. Takéto informácie sa dajú čerpať napríklad z daňových súpisov alebo zo správ odovzdávaných z generácie na generáciu. V obsahu sú zaradené povodne na tokoch Dunaj, Váh, Poprad, Hornád a niektorých ďalších.

6. Za svoju prácu ste dostali viacero ocenení. Ktoré vám najviac prirástlo k srdcu?

O knihe bolo napísaných viacero hodnotiacich recenzií. Vyšla v r. 2003 vo Vydavateľstve VEDA SAV a 30. decembra 2003 ma pozvali do relácie Nočná pyramída. Telefonovalo tam mnoho poslucháčov.

Literárny fond mi v roku 2004 udelil prémie v kategórii prírodných a technických vied za rok 2003.

V r. 2008 mi udelil cenu minister životného prostredia. O knihe som prednášala v múzeách a v knižnici. Pri 200-ročnom výročí najväčšej zdokumentovanej povodne na Váhu v auguste /septembri 1813 som sa stretla v Horných Zeleniciach s obyvateľmi Horných a Dolných Zeleníc, ktorých život opísal učiteľ Pavel Wajaj. V knihe je tento dokumentárny opis zaradený. Vlni 17. novembra natočili so mnou na rádiu Regina profilový rozhovor. Kniha je často odborníkmi citovaná. Okrem ocenení sa úspešnosť autora hodnotí aj počtom citácií jeho práce. Nakoľko je to prvá slovenská monografia o povodniach, o citácie nemám núdzu. Niektorí autori aj zaradili moje tvrdenia do svojich prác na potvrdenie svojich názorov. Samozrejme, že sa teším ak ma citujú uznávaní odborníci. Platí však aj to, že sú autori, ktorí opíšu a to aj doslova moje poznatky a „zabudnú“ citovať prameň odkiaľ to vedia.

7. Čo by ste chceli svojim rodákom odkázať?

Mnohé obce raz za rok organizujú stretnutia rodákov cez niektorý víkend v lete. Je to sympatické. Skúste to.

Rozhovor pripravil Ing. Marek Boháček

RNDr. Blažena Horváthová, CSc. sa narodila 20.6.1939 v Horných Orešanoch

NÁUČNÉ TABULE V ZÁKLADNEJ ŠKOLE

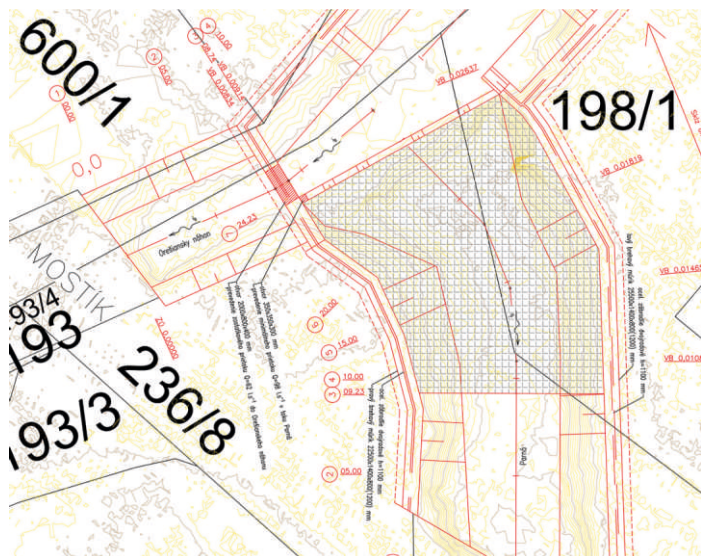
Nad prvými náučnými tabuľami sme začali premýšľať a realizovať ich už v čase vzniku združenia LOMOZ, v roku 2009. Po piatich rokoch sa nám podarilo osadiť päť tabuľ pri kostole. Ďalšie štyri v areáli školy boli na svete o dosť rýchlejšie.

Vo februári 2019 sme požiadali o grant z nadácie VÚB, ktorý sme, žiaľ, nezískali. Keďže by bola škoda zahodiť už vypracovaný projekt, skúsili sme to v spoločnosti Henkel. A úspešne. Aj keď s o dosť nižším rozpočtom, ako sme požadovali. Nezastavilo nás ani to. Navrhli sme si vlastný dizajn konštrukcií, našli vhodných dodávateľov a hor sa do práce. Po dodaní drevených rámov nás čakali dve spoločné brigádnicke maľovania. Obsah náučných tabuľ spracovali učitelia zo základnej školy. Žiaci sa na tu môžu dočítať o zvieratách našich lesov, polí a vód a tiež môžu spoznať stromy našich lesov. Spoluprácu sme doplnili grafickým spracovaním.

Na začiatku septembra 2020 sa nám konečne podarilo základnej škole odovzdať štyri panely.

Marek Boháček, LOMOZ o.z.

VODOZÁDRŽNÉ OPATRENIA a obnova hate

Dlhšie pretrvávajúce problémy s haťou – stavom pri hasičskej zbrojnici, a s tým súvisiacim mladým potokom – bývalým náhonom na mlyny, spolu s aktuálnymi problémami so suchom a zmenou klímy, viedli už minulý rok k vypracovaniu štúdie Komplexný manažment vody a obnova mladého potoka.

Štúdia, o ktorej ste už asi počuli, sa zaoberá spomínanými problémami s návrhmi na riešenie. Dnes sú stále viac spomínané vodozádržné opatrenia, prírode blízke hospodárenie v lese, agrolesníctvo. Aj toto sú spôsoby, akými možno predísť napríklad klesaniu hladiny v obecných, ale aj súkromných studniach, klesaniu spodnej vody či prehrievaniu krajiny. Princíp je jednoduchý. V maximálnej možnej miere udržať vodu tam, kde spadne v podobe zrážok. A to či už v extraviláne, ale aj intraviláne obce. Realizovať je to možné rôznymi hrádzkami, bariérami, vsakovacími jamami v lese, odvádzaním vody z ciest späť do porastu. Ale tiež napríklad správnym obrábaním pôdy na poli a vo vinohrade, kde môže aj pri nie veľmi silných zrážkach prísť k veľkej erózii pôdy a záplave bahnom. Tieto opatrenia majú teda nielen vodozádržný, ale aj protipovodňový účinok. V intraviláne obce sú takéto opatrenia napríklad dažďové záhrady, nádrže na dažďovú vodu i zelené strechy.

Spomínaná hladina vody v obecných studniach súvisí s dnes často vysychajúcim mladým potokom, ktorý tečie na Dolnom záhumní. Studne sú v oblasti, ktorá sa volá Medzi potokmi a tieto dva toky tak prirodzene napájajú studne podzemnou vodou. Problém mladého potoka, ale aj zlepšenie protipovodňovej ochrany, by mala riešiť rekonštrukcia hate.

Na základe tejto štúdie bola vypracovaná projektová dokumentácia – predprojektová štúdia, ktorá už prináša konkrétne riešenia. V rámci vodozádržných opatrení prináša ďalšiu lokalitu – Majdánske. Tu by mohli byť v spolupráci s Lesmi SR obnovené Pálffyovské hrádze, čím sa vytvorí ďalšia vodozádržná a protipovodňová kapacita.

Všetky tieto riešenia sú však beh na dlhú trať. Aktuálne obecné zastupiteľstvo schválilo túto dokumentáciu a ako prioritu vidí obnovu hate a náhonu. V súčasnosti je hať v nevyhovujúcom technickom stave a je potrebná kompletná rekonštrukcia. Rekonštrukcia hate zabezpečí dostatok vody v mladom potoku, čím sa predíde neprijemnému zápachu zo stojatej vody a zlepši sa tiež dotovanie obecných studní podzemnou vodou. Zvýši sa maximálny prietok vody cez stav, čím sa predíde povodňiam. Vybuduje sa rybovod pre migrujúce ryby a esteticky sa upraví okolie.

Ing. Marek Boháček

ZASA SME V ŠKOLE

Povzdychli si niektorí žiaci, ktorým sa ničnerobenie počas prázdnin páčilo. Osobne si myslím, že viac bolo takých, ktorí sa už do školy tešili. Možno nie tak veľmi na každodenné učenie, ale určite aspoň na spolužiakov. A najviac nedočkaví boli prváci. Vzhľadom k obmedzeniam bolo tohtoročné otvorenie školského roka len pre nich, oni tu boli najdôležitejší, im sa venovala všetka pozornosť. Privítala som ich ja, spolu s pani starostkou a ďalej sa im venovala ich pani učiteľka triedna, Mgr. Janka Kimličková. Tešili sme sa na nich a v tomto školskom roku ich bude v prvom ročníku 22.

Školský rok 2020/2021 začíname so 168 žiakmi v škole. Materskú školu navštevuje 60 detí.

Prišlo aj k zmenám v pedagogickom kolektíve ZŠ. Na dôchodok odišla naša kolegyňa Mgr. Marta Rímešová, nastúpila nová pani vychovávateľka Janka Slezáková, z materskej dovolenky sa vrátila Mgr. Janka Kimličková a do MŠ sa z materskej dovolenky vrátila Mgr. Mária Miklošovičová.

V týchto dňoch je už vyučovací proces v škole v plnom prúde. Z našej strany sme urobili maximum pre jej bezproblémový chod. Aby sa naši žiaci cítili vo svojich triedach čo najlepšie a páčilo sa im v nich, postupne zariaďujeme triedy novým nábytkom. Kúpili sa nové skriňové zostavy do piatackej i šiestackej triedy, vymenila sa podlaha v triede ôsmakov. Namontoval sa nový dataprojektor do spoločenskej miestnosti, vyrábajú sa šatňové skrinky, pretože vzhľadom na zvyšujúci sa počet žiakov ich už máme málo.

Kolegom a všetkým žiakom želám, aby sa nám spoločne v tomto školskom roku darilo čo najlepšie a aby sme zvládli všetko, čo nás v škole čaká.

PaedDr. Linda Rábarová, riaditeľka školy

NOVINKY v našej knižnici

Zrkadlo, Vasilková, IKAR
 Rodinné kľbko, Vasilková, IKAR,
 Kroky v daždi, Gillerová, IKAR
 Láska si nevyberá, Gillerová
 Milujem tvoje lži, Macháčová
 Nieкто ako ty, Macháčová
 Diablove dielo, Lotte Petri
 Posledné čo v živote urobila, Gregg Olsen
 Prípad starej dámy, Nataša Holinová
 Oko zaoko, Victoria Selman
 Pred búrkou, Stefan Zweig
 Bozk, Anna Todd
 Sľub, Anna Todd
 Tajomstvo, Anna Todd
 Puto, Anna Todd
 Pred nami, Anna Todd
 Recepty prastarej matere, Terézia Vansová

Mobilný odber krvi v Horných Orešanoch

ZELENÁ ALEJA

V mesiacoch august a september pokračovala príprava priestoru na výsadbu aleje ku Kláštoru Najsvätejšej Bohorodičky – klauzúrnej komunite mníchov benediktínok. Pokračovalo sa v čistení a úprave terénu po oboch stranách cesty a zároveň sa realizovalo vytyčovanie polohy umiestnenia budúcich stromov. V najbližších dňoch nás čaká kopanie jám a ako posledný krok samotná výsadba. Keďže ide o projekt komunitný, budeme radi ak sa zúčastníte aj vy. Termíny jednotlivých brigád včas uverejníme. Náš cieľ, zatraktívniť priestor a vybudovať zelenú zónu pre ľudí a zvieratá, sa pomaly začína naplňať.

Mgr. Jakub Slobodník

Socha sv. Floriána s podstavcom

V roku 2019 začala obec s reštaurovaním sochy Sv. Floriána, ktorej stav bol po odbornej obhliadke označený ako nevyhovujúci. Socha bola naklonená, nestabilná, spoje boli uvoľnené a hýbali sa. V blízkej budúcnosti jej hrozilo zrútenie. Potrebná bola demontáž, revízia a kvalitnejšie vyhotovenie základov a jadra. Betónový základ sa na obnažených miestach drobil a bol navezený vo forme stavebnej kamennej sute. Kamenný povrch pamiatky bol zvetraný, narušený od intenzívnych poveternostných vplyvov a nepriedušných premaliieb. V hornej tretine drieku stĺpa je originálny latinský nápis: **In honorem Sancti Floriani manc Statuam posuit Iosephus Kondrila 1810. (Na počesť svätého Floriána dal sochu ručne postaviť Jozef Kondrila 1810).** Zámerom a cieľom reštaurovania bolo stabilizovať a rehabilitovať hmotnú a historickú podstatu pamiatky – prístenej sochy so sakrálnou tematikou ako svätého ochrancu pred požiarmi, a zároveň obnoviť pôvodný výtvarný výraz pamiatky. Preto postup a technológia reštaurovania prebiehala v intenciách s výsledkami reštaurátorského významu následným spôsobom: statické zabezpečenie, odstránenie sekundárnych neodborných a nevhodných zásahov, doplnkov a premaliieb, zreštaurovanie kamennej časti originálu pamiatky, zreštaurovanie originálneho schodiskového stupňa a montáž. V mesiaci september bola vykonaná úprava a výsadba okolia a tým sa stala socha sv. Floriána veľkou dominantou našej obce.

Z ARCHÍVU

1988.02.21 Cech sponad kameňolomu vápenky, Ing. J. Hodulík

BETONÁRI - neregistrovaní stolnotenisoví hráči

Po neúspešnom jarnom začiatku detského stolnotenisového krúžku, spôsobenom zavedením opatrení v boji proti Covid 19, sme sa konečne dočkali a 7. septembra bol dlho avizovaný detský stolnotenisový krúžok predsa len otvorený. Celkovo bolo prihlásených až 22 detí a môže ich byť ešte viac. Ešte stále je možnosť sa na krúžok prihlásiť. Čo sme sľúbili, sme aj splnili. Zavítala k nám skúsená trénerka a bývalá dvojnásobná majsterka Slovenska p. Mišíková – Navarová a naučila niečo zo svojho tréningového umenia nielen deti, ale aj nás. Všetky deti boli zapojené do tréningového procesu a my veríme, že sa nenudili. Po prvých tréningoch už vidno, že stolnému tenisu v našej obci svitá na lepšie časy. Niektoré deti sa veľmi zlepšili a tie, ktorým sa až tak nedarí, vôbec nemusia byť smutné. Veď nejde až tak o výsledky, ako o aktívne strávený voľný čas, zábavu a spoznanie nových kamarátov. Tí, čo naberú odvalu, budú môcť svoje skúsenosti ukázať už na turnajoch doma 14. novembra v Horných Orešanoch a 26. novembra v moravskom Petrove.

A čo majú nové Betonári? Čaká nás silná jesenná a zimná sezóna – 10. októbra turnaj jednotlivcov v Bolerázi, 7. novembra turnaj jednotlivcov v Bratislave, 17. novembra turnaj družstiev na domácej pôde, ďalšie turnaje – Petrov, Trstín, Špačince, Pezinok, Veselí nad Moravou, atď... Turnajov je veľmi veľa a my veríme, že nezasiahne vyššia moc a všetky sa nakoniec uskutočnia. Veľa hráčov v letných horúčavách netrénuje, my však áno. Ako sme pripravení na novú stolnotenisovú sezónu ukážu najbližšie turnaje, o ktorých vás budeme informovať v budúcom čísle Hornorešana.

Ďakujeme za priazeň. Viac informácií nájdete na našej internetovej stránke – www.stolnotenisovyturhaj.eu

Drahomír Malíšek

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave

VÝZVA

RÚVZ vyzýva vykonať deratizáciu
(reguláciu živočíšnych škodcov)
v termíne od 1.10.2020 do 15.11.2020

Za účelom realizácie tohto opatrenia RVÚZ so sídlom v Trnave vyzýva:

1. Mestá a obce v okresoch Trnava, ktoré sú ako právnické osoby povinné podľa § 52 odst. 1 písm. j) a k) zákona č.355/2007 Z.z. povinné zabezpečiť na zamedzenie vzniku šírenia a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov, t.j. vykonať deratizáciu v objektoch v správe alebo majetku mesta alebo obce.

2. Informovať podnikateľské subjekty a občanov vyhlásením deratizácie **verejnou vyhláškou**, v miestnych tlačových, rozhlasových a televíznych médiách, v dostatočnom časovom predstihu.

3. Fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby, ktoré podľa § 52 odst. 1 písm. j) a k) zákona č.355/2007 Z.z. povinné vykonať deratizáciu v objektoch určených na podnikanie, predovšetkým v objektoch školských zariadení, zdravotníckych zariadení, zariadení sociálnych služieb, bytových a polyfunkčných domoch, v suterénnych a pivničných priestoroch objektov, v areáloch živočíšnej výroby, v areáloch potravinárskej výroby a v potravinárskych prevádzkach, v reštauračných zariadeniach, skladoch potravín a požívatin, v skladoch ďalších komodít askládkach komunálneho odpadu.

4. Fyzické osoby - občanov na vykonanie deratizácie v pivničných priestoroch pri chovoch hospodárskych zvierat, v rodinných a bytových domoch, predovšetkým ak v ich blízkosti sú objekty určené na podnikanie uvedené v bode 3.

5. Objekty, v ktorých sa bude deratizácia vykonávať, musia byť aj fyzicky upratané, zbavené materiálov a nečistôt, ktoré prispievajú k množeniu škodcov.

Obce majú taktiež podľa § 4 odst. 3. písm. h) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení utvárať a chrániť zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chrániť životné prostredie, ako aj utvárať podmienky na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti, na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport. K vytváraniu takýchto podmienok je potrebné vykonávanie **celoplošnej deratizácie**.

Termín deratizácie sa stanovuje podľa znalosti o reprodukčnom cykle živočíšnych škodcov. Celoplošný výkon deratizácie má zabezpečiť likvidáciu škodcov na čo najväčšom území a má zabrániť migrácii škodcov z ošetrených objektov do neošetrených.

BEZ PRÁCE JE ŽIVOT JEDNOTVÁRNÝ

Starý človek na dedine nežije so založenými rukami

Darmo by ste babku Jagulákovú alebo Mešíčkovú hľadali v letný čas doma. A nielen v letný čas – od jari – do neskorej jesene pracujú na družstve. Stačí aby agronóm kývol prstom, už utekajú robiť kam ukáže. Ale ani chlapi v šesťdesiatke sa neudržia doma. „Čo budeme sedieť a hľadieť na sceny, alebo chodiť z domu do domu?“, komentuje túto skutočnosť 71-ročný Jozef Kormúth, ktorého sme našli spolu so ženami na obračkách vo vinici. Takto zmýšľajú aj ostatní starší ľudia v Horných a Dolných Orešanoch, kde sme sa vybrali na priezvedy, ako si vlastne žije človek na dnešnej dedine.

Pracovníci na výbornú

Keby sa dakedy ktosi podujal na hodnotenie života a práce starých ľudí na dedinách, dopracoval by sa krásnych výsledkov. Skúsili v minulosti biedu a trápenie, vedia či je drina a bez práce nemôžu žiť ani dnes. Pojem „zaslúžený odpočinok“ tu je neznámy.

Silvester Griflík je ako vystrihnutý z Hečkovho Červeného vína – našli sme ho pri voňavej robote – prešoval víno. „Odkedy som v dôchodku, teda už osem rokov, robím okolo vína. Na jar kopačky, rezačky, striekanie, oberanie... Popíjanie? Jaj, to nie, aspoň nie pri robote, a keď, tak len s rozumom, viete?“ Orešanská pivnica je vynovená, stojí nad ňou dom kultúry. Postavili ho na starej pálfyvskej pivnici, ktorú značne rozšírili a zmodernizovali a kde dorábajú okrem iného aj chýrne orešanské červené... „Onehdy pribehli po mňa domov, že mám ísť otvoriť, lebo prišli dáki páni“, hovorí 74-ročný dôchodca František Nemček, ktorý je domovníkom v Dome kultúry. Pribehol teda na bicykli s kľúčmi a s prekvapením na návšteve poznal bývalého pána Smoleníc Jozefa Pálffyho, ktorý prišiel z Viedne a chcel si pozrieť svoju bývalú orešanskú pivnicu. Pálffy žil na zámku do roku 1945 a hovorí dobre slovensky. Videl staré základy a modernú prístavbu, najmodernejšie pivničné zariadenia a nakoniec si povzdychol, aké to boli dobré časy, keď tu všade navôkol boli chalupy so slamenými strechami...

Časopis Život, 1975

Mešíčková, Jaguláková, Kormúth Jozef, Hodulíková, Nevrlová, archív B. Griflíková

Archívne fotografie

1 sv. prijímanie, dnes 80-tnici, archív Viera Šimončíčová

Národná škola Horné Orešany, dnes 80-tnici, archív Viera Šimončíčová

Elektronické sčítanie domov a bytov

Sčítanie domov a bytov sa koná každých 10 rokov v spolupráci so Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Sčítanie v roku 2020, ktoré sa oficiálne spustilo od 1.6.2020, sa prvýkrát uskutočňuje elektronicky prostredníctvom poverených osôb – pracovníkov obce. Sčítanie sa tak uskutočňuje bez účasti občanov, ktorým sa zároveň znížila administratívna záťaž.

Regionálne noviny HORNOOREŠAN 3/2020

vychádza štvrtročne, vydané 30.9.2020, NEPREDAJNÉ

Vydavateľ: Obec Horné Orešany, 919 03 Horné Orešany 190, IČO: 00312533

Registované na MK SR pod číslom EV3057/09 ISSN 1338-9505

Redakčná rada v zložení: šéfredaktor- Ing. Marek Boháček
tajomník- Jana Sasková, členovia: Mgr. M. Korch,
Ing. M. Novák, CSc., J. Petrovičová

Jazyková korektúra: Mgr. Katarína Boháčková

Poznámka: Redakčná rada nezodpovedá za obsahovú stránku článkov.

Príspevky do novín je možné zasielať na email: saskova@horneoresany.sk